

IT-TALB FIR-RAKKONT TAT-TWELID U TAT-TFULIJA TA' ĠESÙ

Rev Dr Martin Micallef OFMCap

Fir-rakkonti tat-twelid u tat-tfulija ta' Ġesù, hekk kif inhuma rrakkuntati mill-Evangelista San Luqa, jispikkaw fost l-oħrajn tliet Kantiċi, jew aħjar tliet talbiet li huma mimlija teologija. Dawn huma dawċ li fit-tradizzjoni nisranija baqgħu magħrufin bħala l-*Magnificat* (Lq 1:46-55); il-*Benedictus* (Lq 1:68-79); u n-*Nunc Dimittis* (Lq 2:29-32). Dawn it-tliet Kantiċi jissejġu hekk minhabba l-ewwel kelma rispettiva tagħhom fit-test Latin (il-Vulgata). Mhux l-għan

taghna f'dan l-artiklu li nidhlu fid-dettalji tal-istruttura, l-awturi, l-origini u mudelli ta' dawn il-Kantiċi. Minflok se nisiltu xi riflessjonijiet li jistgħu jgħinuna nkomplu nifhmu u napprezzaw dawn it-tliet Kantiċi li jagħmlu parti integrali mit-tema tat-talb kif hija żviluppata bħala parti min-narrativa ta' San Luqa.

Il-Magnificat

Il-Magnificat, l-ewwel fost dawn it-tliet Kantiċi, huwa pprezentat wara l-episodju tat-thabbira tal-anġlu lil Marija. Fil-fatt, l-ewwel żewġ episodji li San Luqa ħallierna fin-narrativa tiegħu huma żewġ thabbiriet li jsiru mill-anġlu Gabrijel. L-ewwel thabbira li ssehħ fuq livell solenni, issir lil Żakkarija, saċerdot li kien qed jaqdi dmirijietu fit-Tempju ta' Ġerusalem waqt il-ħin tal-ħruq tal-īncens (ara Lq 1:5-25) waqt li "il-kotra kollha tal-poplu kienet qiegħda titlob barra" (v.10).

F'kuntrastr ma' din it-thabbira, dik ta' warajha, hija mgeżwra kollha kemm hi fil-faqar (ara Lq 1:26-38). Fil-fatt, din it-thabbira ma ssirx lil saċerdot bħal fil-każ ta' Żakkarija, imma lil tfajla jisimha Marija li kienet toqgħod f'Nazaret, raħal li ma tantx jidher li kien igawdi fama tajba (ara Ġw 1:46).¹

Immedjatament wara dawn iż-żewġ thabbiriet insibu

l-episodju taż-żjara ta' Marija lill-qariba tagħha Elizabetta (ara Lq 1:39-56). F'dan l-episodju, li bħal dak taż-żewġ thabbiriet, insibuh irrakkuntat biss fl-Evangelju skont San Luqa, jinħass ħafna l-element ta' ferħ. Imqar Ġwanni l-Battista, li kien għadu tarbija f'għuf ommu Elizabetta, jaqbeż bil-ferħ hekk kif "Elizabetta semgħet lil Marija sshellmilha" (v.41). Dan l-aspett ta' ferħ jinħass ukoll fil-persuna ta' Marija fejn għat-tislma ta' Elizabetta li sejhilitiha "hienja" għax "emmnet dak li jsehħ kulma bagħat jgħidilha l-Mulej" (v.45), Marija tinfeixx f'innu ta' ferħ li nistgħu nqisuh bħala l-itwal kliem li Marija ttenni fl-Evangelju.

Fl-ewwel parti ta' dan il-Kantiku, jiġifieri, minn versi

46 sa 50, għandna splużjoni ta' verbi li jesprimu l-ferħ ta' Marija. Fit-tieni parti, imbagħad, jiġifieri, minn versi 51 sa 55, għandna deskrizzjoni jew aħjar paralleliżmu antitetiku li jippreżenta b'mod konkret dak li l-Mulej Alla wettaq matul l-istorja.²

Marija titlaq mill-istorja tagħha li fiha hija tagħraf kif "is-setgħani għamel miegħi hwejjeġ kbar" (v.49), biex imbagħad hija tintrepreta l-istorja ta' Israel permezz ta' verbi li juru lil Alla bħala "is-salvatur" tagħha: "Hu wera l-qawwa ta' driegħu ... xerred lil dawk li huma mkabbra f'qalbhom ... niżżel is-setgħana minn fuq it-tron tagħhom ... għolla ċ-ċkejknin ... mela b'kull ġid lil min hu bil-ġuħ ... l-għonja bagħathom 'il barra

b'xejn. *Ha hsieb Israel ... ghax ftakar fil-ħniena tiegħu*" (vv. 51-54).

Nistgħu nqisu, mela, din it-talba ta' Marija bħala deskrizzjoni u celebrazzjoni ta' Alla. Fil-fatt, f'dan il-Kantiku, San Luqa juri lil Marija bħala persuna li għamlet esperjenza ta' Alla. Mhux biss, imma permezz ta' din it-talba ta' tiffhir, Marija hija

ppreżentata bħala waħda mill-*anawim*, il-fqar fl-ispirtu,³ li qiegħdet il-fiduċja kollha tagħha f'Alla.

Il-Benedictus

Wara l-Kantiku ta' Marija, San Luqa jgħaddi biex jagħtina l-kontenut tat-tieni Kantiku, il-*Benedictus* (Lq 1:68-79). L-evanġelista jqiegħed dan

il-Kantiku fuq fomm Żakkarija, ir-raġel ta' Eliżabetta fl-okkażjoni tat-twelid ta' binhom, li jingħata l-isem ta' Ġwanni skont l-ordni li Żakkarija nnifsu kien irċieva minghand l-anglu (ara Lq 1:13).

Bhall-Kantiku ta' Marija, hekk ukoll dak ta' Żakkarija jibda b'nota ta' tifhir: "Imbierek il-Mulej Alla ta' Israel, għaliex ġie jżur u jifdi l-poplu tiegħu" (v.68). Mhux biss, imma bħal fil-każ tal-Kantiku ta' Marija, hekk ukoll il-Kantiku ta' Żakkarija jagħtina r-raġunijiet l-għala dan is-sacerdot xwejjah kien qed ifahħar lil Alla. Dan isehh permezz tal-użu tal-kelma 'għaliex' [bil-Grieg: *hoti*] – "għaliex" [il-Mulej] ġie jżur u jifdi lill-poplu tiegħu" (v.68).

Żakkarija mhux biss jagħmel gabra fil-qosor tal-messaġġ tal-anglu Gabrijel billi jiddeskrivi lil Ġwanni bħala profeta li kellu jmur "qabel il-Mulej biex iħejjilu triqatu" (v.76), iżda jicċelebra wkoll it-twettiq tal-wegħdiet li Alla kien għamel ma' Abraham u David. B'danakollu, għalkemm il-*Benedictus* iwieġeb għall-mistoqsija ta' x'għad ikun Ġwanni (vv 66.76-77), dan il-Kantiku jikkoncentra fuq il-Messija aktar milli fuq Ġwanni.

B'dan il-mod, San Luqa rnexxielu jgħaqqad flimkien il-*Benedictus* mal-*Magnificat* b'temi li nsibuhom preżenti fiż-żewġ Kantiċi. Hekk, per eżempju, it-tema tas-

salvazzjoni mogħtija minn Alla diġà msemmija fil-*Magnificat* – "u l-ispirtu tiegħi jifrah f'Alla s-*Salvatur* tiegħi" (1,47) – insibuha wkoll mill-inqas tliet darbiet oħra fil-*Benedictus*, meta Żakkarija jtenni li Alla "waqqaf għalina qawwa ta' *salvazzjoni* f'dar David qaddej tiegħu" (v.69); "biex *isalvana* mill-għedewwa tagħna" (v.71); "u tgħarraf lill-poplu tiegħu *bis-*

salvazzjoni permezz tal-maħfra ta' dnubiethom" (v.77).

Hekk ukoll it-tema tal-ħniena ta' Alla. Fil-*Magnificat*, Marija ttenni: "Il-ħniena tiegħu tinfirex f'kull żmien ..." (v.50); "Ħa hsieb Israel qaddej tiegħu, għax ftakar *fil-ħniena tiegħu*" (v.54). Din l-istess tema, imbagħad, issib l-eku tagħha fil-*Benedictus* meta Żakkarija jgħid: "B'hekk

juri *hniena* ma' missirijietna ...” (v.72); “mogħtija mill-qalb *hanina* ta' Alla tagħna” (v.78).

Min-naħa l-oħra, il-*Benedictus* jintroduci temi oħra, bħal dik tad-dawl – “mogħtija mill-qalb *hanina* ta' Alla tagħna, li mill-gholi jiġi jżurna bħax-xemx tielgħa; u *jdawwal* lil min jinsab fid-dlamijiet u d-dell tal-mewt” (vv.78-79). Hekk

ukoll it-tema tal-paċi hija tema ġdida: “u jmexxi l-passi tagħna fit-triq *tas-sliem*” (v.79).

Dawn iż-żewġ temi, San Luqa mbagħad jirrepetihom fit-tielet Kantiku, il-Kantiku ta' Xmun jew kif inhu magħruf in-*Nunc Dimittis*.

In-Nunc Dimittis

Il-Kantiku tan-*Nunc Dimittis* ipprezentat f'erba' versi (Lq

2:29-32) jagħmel parti mill-episodju tal-preżentazzjoni ta' Ġesù fit-Tempju (vv. 22-40). F'dan l-episodju li jirrakuntah biss San Luqa, jispikka l-kuntrast bejn ix-xwejjah Xmun u t-tarbija Ġesù.

Xmun laqa' fuq dirgħajh lil Ġesù, ġest li bħal donnu jurina li Xmun kien jaf li f'dak il-hin kien qed jgħannaq miegħu l-futur tal-poplu tiegħu. Xmun kien ittama għal dak il-waqt li issa kien wasal tassew.⁴ Hekk fil-fatt jibda dan il-Kantiku, permezz tal-kelma ‘issa’ – bil-Grieg: *nun* – “*Issa*, o Sid, tista' thalli l-qaddej tiegħek imur fis-sliem, skont kelmtek” (Lq 2:29).

Il-kelma “issa” hafna drabi tintuza fl-Iskrittura sabiex tesprimi l-waqt li fih Alla juri lill-nnifsu lill-persuni msemmija. Bl-użu ta' din il-kelma fil-bidu ta' dan it-tielet Kantiku, San Luqa mela, bħal donnu ried jipprezenta t-talba ta' Xmun fit-Tempju bħala waħda li titlaq mill-waqt preżenti jew aħjar, mill-esperjenza ta' Xmun, li bħal Marija fil-*Magnificat*, jipprezenta lill-nnifsu bħala “qaddej” jew “skjav” tal-Mulej, kif turi l-kelma użata bil-Grieg: *doulos* (1:38; 2:29).⁵

L-istruttura ta' dan il-Kantiku li bih Xmun “bierek lil Alla” (2:28) hija waħda pjuttost sempliċi. L-ewwel għandna imperattiv: “Issa o Sid, tista' thalli l-qaddej tiegħek imur fis-sliem.”

Wara jinghataw ir-raġunijiet l-ghala: “għaliex għajnejja raw is-salvazzjoni tiegħek, li int hejjejt għall-popli kollha, dawl biex idawwal il-ġnus, u glorja tal-poplu tiegħek Israel” (vv.30-32). Xmun kien ra l-poplu tiegħu umiljat, iżda dak li fih kien ittama, jiġifieri, il-Mulej Alla bħala Salvatur “issa” kien qed “jarah” tassew quddiemu bħala dak li ġie biex iġib miegħu s-salvazzjoni mwiegħda.

“Is-salvazzjoni” li għaliha Xmun bierek lil Alla, tema ċentrali f’Luqa-Atti⁶ li titlahham permezz ta’ tant ġrajjet li fihom jissemmew bosta personaġġi pagani li jilqgħu s-salvazzjoni ta’ Alla mogħtija lilhom minn Gesù u l-messaġġ tiegħu mwassal permezz tal-apostli wara t-tluġ tiegħu fis-sema.

Kif rajna, mela, f’dawn it-tliet Kantiċi li nsibu fil-bidu tal-Evangelju skont San Luqa, għandna diġà haġja din

it-tema tat-talb li tibqa’ tigrigi fil-paġni ta’ dan l-Evangelju kif ukoll fit-tieni volum li kiteb, l-Atti tal-Apostli. F’dawn it-tliet Kantiċi, fuq kollox insibu s-sens ta’ gratitudni u ta’ tifhir għal dak li l-Mulej Alla kien qed iwettaq permezz ta’ Ibnu Ġesù li sar bniedem bħalna biex permezz tiegħu aħna nkunu salvi.

Referenzi

1 Għal aktar dettall fuq il-kuntrar li San Luqa johloq bejn dawn iż-żewġ thabbiriet li hu jipprezentahom immedjatament wara xulxin, ara P. Borgmam, *The Way According to Luke: Hearing the Whole Story of Luke-Acts*, Grand Rapids/MI – Cambridge 2006, 19-25. Ara wkoll E.D. Freed, *The Stories of Jesus’ Birth: A Critical Introduction*, Sheffield 2001, 107-135.

2 Bosta huma l-istudji fuq il-Magnificat. Ara per eżempju, T.F. Ossanna, *Il ‘Magnificat’ canto e*

rivellazione, Bologna 1991; S. Farris, *The Canticles of Luke’s Infancy Narrative: The Appropriation of a Biblical Tradition*, in *Into God’s Presence, Prayer in the New Testament*, ed. R.N. Longenecker, Grand Rapids/MI – Cambridge 2001, 91-112.

3 Fuq dan il-punt ara, R.E. Brown, *The Birth of the Messiah: A Commentary on the Infancy Narratives in the Gospels of Matthew and Luke*, New York – London 1977, 353, n.45.

4 Fuq dan l-episodju, ara, O. Battaglia, *La Madre del mio Signore: Maria nei Vangeli di Luca e di Giovanni*, Assisi 1994, 173-212.

5 Dan hu l-istess atteggjament ta’ tant persuni oħra li jissemmew fl-Iskrittura. Ara, per eżempju, Salm 27:9; 2 Kron 6:23; Atti 4:29.

6 Fuq iċ-ċentralità tat-tema tas-salvazzjoni f’Luqa-Atti, ara, *Witness to the Gospel: The Theology of Acts*, ed. I.H. Marshall – D. Peterson, Grand Rapids/MI – Cambridge 1998.

